

SEMINÁŘ PSYCHOLOGIE VYUČOVÁNÍ A VÝCHOVY (XS150)

Literatura; Autoregulace

Kontakt

- **Mgr. et Mgr. Jan Mareš, Ph.D.**
 - jmares@fss.muni.cz
 - **Prosím uvádět v předmětu kód předmětu a seminární skupinu!**
 - diskusní fórum předmětu
 - konzultační hodiny: středa 12:50-13:50;
 - jindy jen po předchozí domluvě
 - (Katedra psychologie, Joštova 10, Brno, místnost 2.53)

Literatura

- Jak se pozná v humanitních oborech odborná informace (vědecky ověřená) ?
 - ▣ Čím se liší od informace získané od authority?
 - ▣ Čím se liší od praktické zkušenosti?
 - S vlastní školní docházkou
 - S vlastní výukovou aktivitou
 - ▣ Jakým způsobem je možné tyto zdroje informací v odborném životě využívat?
=>Practice Based Approach, Evidence Based Approach
(Psychoquackery – Norcross et al.)
Jedná se i o otázku odbornosti a etickou otázku

Literatura

- Doporučená literatura (vč. přednášek a odkazů v ISu)
- Odborná periodika (obvyklá s důrazem na)
 - Zahraniční zdroje - <http://knihovna.fss.muni.cz/index.php?sekce=31&podsekce=55>
 - Pedagogika - <http://userweb.pedf.cuni.cz/pedagogika/>
 - Psychológia a pato psychológia dieťaťa, Čs. psychologie
 - Studia Paedagogica
 - Orbis Scholae, Pedagogická orientace, [Pedagogický časopis / Journal of Pedagogy](#) (...)
 - Školský psycholog (...)
- Populární periodika
 - Moderní vyučování
 - Učitelské noviny (...)
- Internetové zdroje
 - eBrary <http://site.ebrary.com/lib/masaryk>
 - Stránky např. www.ceskaskola.cz
 - Databáze (ERIC, JSTOR...)
 - Svépomocné skupiny, projekty – např. <http://www.nadanedeti.cz/>

Jak se dívat na učení a vývoj?

- Video na úvod: K. Robinson a jeho přednáška pro TED

http://www.ted.com/talks/ken_robinson_changing_education_paradigms.html

AUTOREGULACE UČENÍ

Terminologie

- **učení se vs. řízení vlastního učení**
(Kulič, 1992)
- součást procesu učení i jeho produkt
- řízení učení:
 - *vnější*
 - *(více rozpracováno – pedagogika, psychologie),*
 - *vnitřní*
 - *autoregulace*

„Jsme odpovědní za své vlastní učení, ale je otázkou, jestli všichni mohou být odpovědní za řízení svého učení“

(Candy, 1987, Garrison, 1992)

Autoregulace v psychologii

Obecně (ps. osobnosti, vývojová ps., sociální ps.)

- autoregulace (*sebepojetí, sebehodnocení*)
- mění se s věkem
- zdroje
 - ▣ vnější (*rodiče, učitelé, kamarádi*)
 - ▣ vnitřní (*vč. tzv. osobnostní autoregulace*)

V psychologii učení

- **autoregulace učení** – aktivita v procesu učení po stránce činnostní, motivační i metakognitivní; stanovuje si cíle, iniciuje a řídí své úsilí a používá specifických strategií s ohledem na kontext učení

(Zimmerman, 1998)

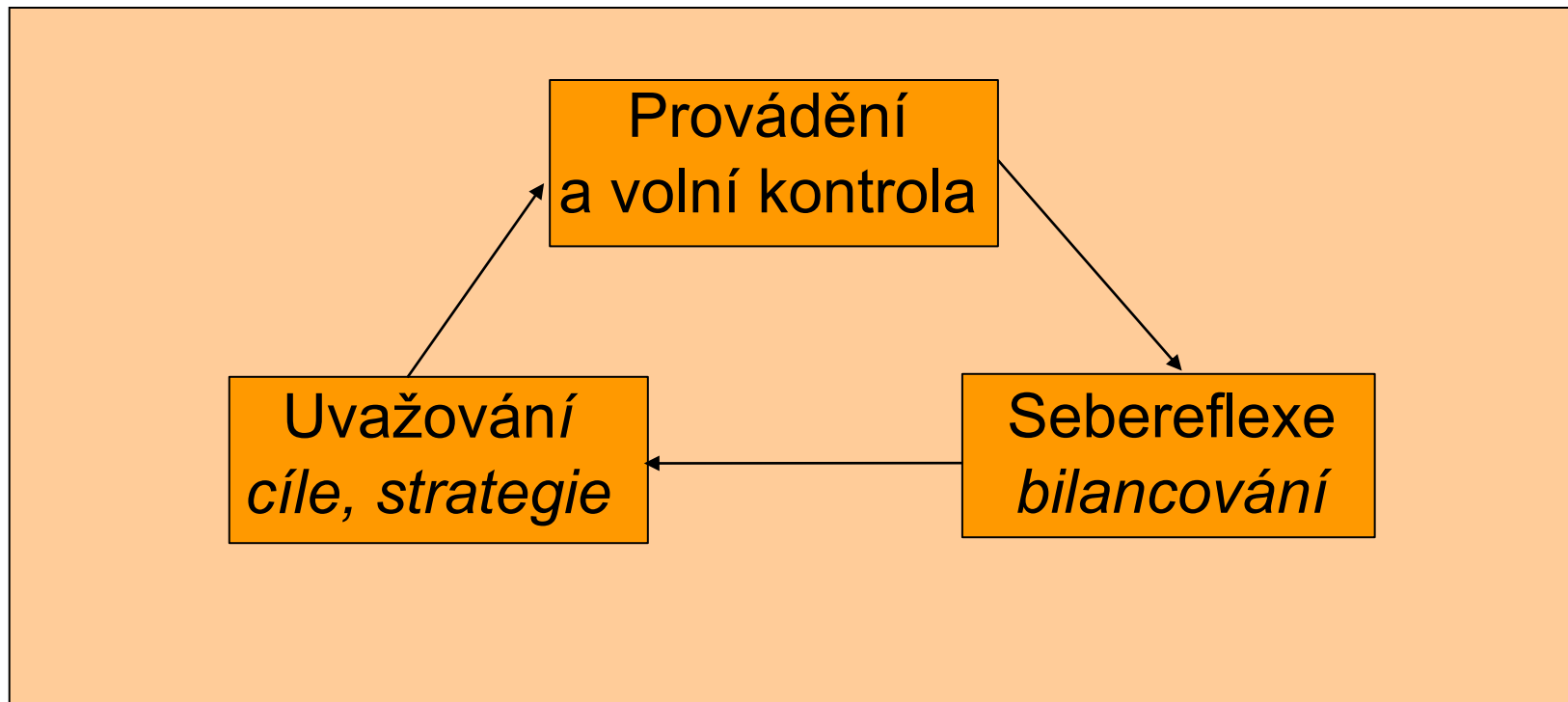
Autoregulace - předpoklady

- potencialita každého žáka
- výuka musí umožnit získat dovednost „jak se učit“
- vnější řízení má stimulovat autoregulaci
- v prepubertě rozvoj metakognitivních strategií
- postupným zdokonalování se žák stává nezávislým na vnějším řízení
- může postupně lépe zvládat své emoce při učení
- postupně aktivní přístup k prostředí pro učení
- rozvoj vázán na rozvoj „já“ (self)
- není ryze individuální proces; utváří se ve spolupráci s druhými (*párové, skupinové, vrstevnické učení...*)
- je to aktivní proces; nelze „předat návod“
- rozvíjí se více při souladu s vnějším řízením
- celoživotní proces (*vývojové změny a jejich integrace*)

(Mareš, 1998)

Teorie

- přehled vlivných teorií – Čáp, Mareš, s. 508 (...)
 - ▣ př. teorie cyklických fází (Zimmerman, 1998)

Autoregulace v praxi -

uvažování

(Zimmerman, Schunk)

Začátečníci

- cíle chaotické, nespecifické
- orientace na výkon, výsledek
- nízké self-efficacy
- nezájem

Pokročilí

- cíle hierarchické, specifické i perspektivní
- orientace na proces učení
- dostatečně vysoké self-efficacy
- vnitřní motivace

Autoregulace v praxi

- *provádění a volní kontrola* (Zimmerman, Schunk)

Začátečníci

- mají nejasný plán
- nedůvěřují si, projevy sebesnižování
- kontrolují jen výsledky

Pokročilí

- mají jasný plán
- věří si
- kontrolují průběh i výsledky

Autoregulace v praxi - *sebereflexe*

(Zimmerman, Schunk)

Začátečníci

- vyhýbají se sebehodnocení
- příčiny úspěchu a neúspěchu hledají ve svých schopnostech (neovl.)
- reagují na sebe negativně
- v měnících se podmínkách zmatení

Pokročilí

- snaží se o sebehodnocení
- příčiny úspěchu a neúspěchu hledají v použité strategii (ovlivnitelné)
- reagují na sebe pozitivně (zkoušejí si naučené v běžných situacích)
- dobrá adaptace i měnícím se prostředí

Výkon žáka (studenta) a jeho souvislosti

- (...)
- cíle, které si žák stanovuje
- jeho motivace
- **autoregulace**
- výkon (průběh zkouškové situace)

ovlivněny i širším kontextem

Vedení k autoregulaci

- není možný pouhý „návčik“; nutný rozvoj „já“ (sebesystém)
- zdroje
 - ▣ *sociální*
 - ▣ *osobnostní*
 - ▣ *situační*
- cílený návčik:
 - ▣ *vyučování strategiím, praktické provádění a. strategií, zpětná vazba o účinnosti a. strategie, monitorování sebe samého, sociální opora, sebereflexe*

Metody

Pod vedení učitele

- verbální instruování
- předvedení vzoru (*nápodoba*)
- supervize
- reciproční vyučování
- podpůrné vyučování

S vrstevníky

- vrstevnické učení
- kooperativní učení
- skupinové učení

Využití techniky

- CAL systémy

Pod vedením sebe samého

- sebemonitorovací protokoly
- žákovský deník
- domácí příprava
- samostatná praxe

Možnosti při diagnostice – *můžeme sledovat indikátory:*

- Kognitivní učební strategie
- Metakognitivní strategie
- Strategie vedoucí k poznání sebe samého
- Motivační strategie

*nejlepším empirickým postupem je **kombinace kvantitativního a kvalitativního přístupu***

Záznamový arch (Lan, 1998)

Kapitola	1	2	3	4	5(...)
Klíčové prvky učiva					
<i>Celkový čas věnovaný učení z textu</i>					
<i>Z toho aktivní učební čas</i>					
<i>Celkový čas věnovaný řešení úloh</i>					
<i>Z toho aktivní učební čas</i>					
<i>Celkový čas věnovaný diskusi o učivu</i>					
<i>Z toho aktivní učební čas</i>					
<i>Celkový čas věnovaný věnovaný učivu ve škole</i>					
<i>Z toho aktivní učební čas</i>					
<i>Celkový učební čas ve všech předchozích formách činnosti</i>					
<i>Z toho aktivní učební čas</i>					
<i>Vnímaná výsledná kompetence</i> <i>(práce s daným prvkem učiva – 1 bod min.; 10 max.)</i>					
Celkový čas a aktivní učební čas					